Ministerie van Asiel en Migratie

t.a.v. De Minister van Asiel en Migratie

Directoraat-Generaal Migratie
Directie Migratiebeleid
Juridische en Algemene Zaken

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20011
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

nota

Beslisnota bij Kamerbrief Rapportage wijzigingen in het asielbeleid in omringende landen Q3 2024

Datum
23 september 2024

Onze referentie
5797810

Bijlage(n)
1

1. Aanleiding

Tijdens het wetgevingsoverleg asiel en migratie van 29 januari 2024 heeft uw ambtsvoorganger toegezegd de Kamer structureel te informeren over aanscherpingen die worden doorgevoerd in het asielbeleid van de ons omringende landen. Op 26 juni 2024 informeerde uw ambtsvoorganger de Kamer over de wijze waarop is besloten invulling te geven aan deze toezegging, alsook over de planning van de periodieke rapportages. Hierbij verstuurt u, conform de planning, de tweede rapportage in deze reeks. Deze ziet op de periode van 1 juli tot en met 30 september van dit jaar.

2. Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd in te stemmen met de verzending van de brief.

3. Toelichting*

De rapportage baseert zich op de belangrijkste wijzigingen in het asielbeleid van een aantal relevante EU-lidstaten: Oostenrijk, België, Frankrijk, Duitsland en Zweden. De (openbare) informatiebronnen voor de rapportage bestaan in de basis uit de periodieke nieuwsbrief van het Europees Migratienetwerk (EMN) en informatie uit het informatie- en documentatiesysteem (IDS) van het Asielagentschap van de Europese Unie (EUAA).

Hieronder de wijzigingen, die voorzien zijn van informatie over de Nederlandse situatie.

Asielzoekers worden verplicht tot het doen van vrijwilligerswerk – Oostenrijk

Oostenrijk rapporteert een verandering in de werving van asielzoekers voor vrijwilligerswerk. Op basis van een verordening opgedragen door de Minister van Binnenlandse Zaken op 15 juli 2024, zijn voorwaarden vastgesteld waaronder asielzoekers, met hun toestemming, ingezet kunnen worden voor vrijwilligerswerk bij organisaties, als mede niet-gouvernementele organisaties die onder de beslissende invloed staan van regionale autoriteiten of gemeentelijke vereniging. Asielzoekers die weigeren hieraan mee te werken worden met vijftig procent gekort op hun zakgeld.

Beleid in Nederland:
Nederland kent geen soortgelijke actieve werving voor vrijwilligerswerk.

Directoraat-Generaal Migratie
Directie Migratiebeleid
Juridische en Algemene Zaken

Datum
23 september 2024

Onze referentie
5797810

Nieuwe wet voor gezinshereniging – België
Met ingang van 1 september 2024 heeft er een wetswijziging plaatsgevonden van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen inzake het recht op gezinshereniging.
Het voorontwerp brengt de wet van 15 december 1980 beter in lijn met recente nationale en internationale rechtspraak en met de relevante EU-instrumenten, zoals de Gezinsherenigingsrichtlijn (2003/86/EG) en richtlijn 2001/55/EG over de tijdelijke bescherming in geval van massale toestroom van ontheemden. Het recht op gezinshereniging wordt onderworpen aan bijkomende waarborgen en bevat terminologische correcties.

De wetswijziging bepaalt o.a. dat:

- Ouders van een begeleide minderjarige vreemdeling, die internationale bescherming geniet, ook recht hebben op gezinshereniging, indien aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan.
- Vreemdelingen met een verblijf wegens staatloosheid, op basis van het nieuwe artikel 57/45 van de Vreemdelingenwet, op het gebied van gezinshereniging nagenoeg volledig gelijk zijn aan personen die internationale bescherming genieten.
- De minderjarigheid van een kind wordt bepaald op het moment dat (i) zijn/haar ouder verzoekt om internationale bescherming of verblijf op grond van staatloosheid, (ii) het kind zelf verzoekt om internationale bescherming of verblijf op grond van staatloosheid.
- Er geen samenwoonverplichting is tussen een ouder en een kind dat meerderjarig wordt tijdens of kort na (maximaal drie maanden daarna) de asielprocedure of verblijfsprocedure voor staatlozen.

Beleid in Nederland:
Twee aandachtspunten bij bovenstaande wijzigingen in de Nederlandse context zijn:

1) Dat in Nederland een kind dat meerderjarig wordt tijdens de procedure maar minderjarig was op het moment dat de referent een asielaanvraag deed, behandeld wordt als een minderjarig kind. Indien een meerderjarig kind op het moment van de asielaanvraag ook meerderjarig was dan moet diegene aantonen dat:
    a. Zij/hij ten laste komt van de referent;
    b. Zij/hij geen zelfstandig gezin heeft gevormd; en
    c. Zij/hij tot aan vertrek van de referent altijd in gezinsverband heeft samengeleefd met de ouder(s). (In die zin wordt samenwonen dus wel verwacht als een meerderjarig kind wil overkomen).
2) Met de asielnoodmaatregelenwet en tweestatusstelselwet beoogt het kabinet de categorie meerderjarige kinderen af te schaffen. Wanneer deze wetten in werking treden zal het dus niet meer mogelijk om via het nareiskader een meerderjarig kind te laten nareizen.

Maatregelen ter uitvoering van recente migratiewet – Frankrijk
In juli heeft de Franse minister van Binnenlandse Zaken een aantal uitvoeringsdecreten uitgevaardigd, waarin in de procedures voor toepassing van de migratiewet van 26 januari 2024 worden gespecificeerd. Deze procedures / maatregelen treden in werking zodra de decreten gepubliceerd zijn in het *Journal Officiel*.

Directoraat-Generaal Migratie
Directie Migratiebeleid
Juridische en Algemene Zaken

Datum
23 september 2024

Onze referentie
5797810

- Verkorting tot 7 dagen van beroepstermijn tegen weigering van toegang tot huisvesting en/of uitkering voor asielzoekers of tegen "Dublinbesluiten".
- Verkorting van beroepstermijn tot 7 dagen (huisarrest) of 48 uur (detentie) tegen verplichting om het land te verlaten (deze verplichting is verlengd tot 3 jaar).
- Op grotere schaal toepassen van detentie, met name voor asielzoekers.
- Het faciliteren van videohoorzittingen voor gedetineerden als rechters dat willen.
- Verplichting om contract te tekenen waarin men de waarden van de Franse Republiek erkent en respecteert.

Beleid in Nederland:
Beroepstermijnen tegen weigering huisvesting:
In Nederland is er geen beroep mogelijk tegen de weigering van huisvesting. Wel wordt er bij de toewijzing van een woning rekening gehouden met dwingende plaatsingscriteria door het COA, bijvoorbeeld familie in de eerste graad voor kinderen tot 18 jaar. Iemand kan enkel rechtsmatig een woning weigeren als blijkt dat het COA geen rekening heeft gehouden met één of meer van deze dwingende criteria.

Beroepstermijn tegen de verplichting om het land te verlaten:
- Vreemdelingen zonder rechtmatig verblijf zijn verplicht om Nederland te verlaten. Tegen een terugkeerbesluit, dat deze verplichting expliciteert, staat een beroepstermijn open van 1 of 4 weken dat veelal samenvalt met de beroepstermijn tegen de afwijzing van een verblijfsvergunning. Veelal na afwijzing van een asielaanvraag bedraagt de termijn 1 week, in overige gevallen 4 weken.
- De IND, DTenV, KMar en de Politie kunnen een terugkeerbesluit opleggen aan vreemdelingen die geen rechtmatig verblijf hebben in Nederland. Een terugkeerbesluit wordt door de IND tegelijkertijd met de uitreiking van een afwijzende asielbeschikking opgelegd. De Politie en de KMar leggen terugkeerbesluiten op wanneer zij vreemdelingen zonder verblijfsrecht in het toezicht aantreffen.
- In een terugkeerbesluit is een termijn opgenomen waarbinnen de vreemdeling Nederland dient te verlaten. De standaardtermijn is 28 dagen. In sommige gevallen, bijvoorbeeld wanneer ook een zwaar inreisverbod wordt opgelegd, bedraagt de vertrektermijn 0 dagen. Door in beroep te gaan tegen een afwijzende asielbeschikking worden in sommige gevallen ook de rechtsgevolgen van het terugkeerbesluit opgeschort en mag de vreemdeling de uitkomst van de beroepsprocedure in Nederland afwachten. In de gevallen dat de vreemdeling de uitkomsten van de beroepsprocedure niet in Nederland zou mogen afwachten staat het de vreemdeling vrij om een voorlopige voorziening te treffen.

Vreemdelingenbewaring:
- De hulpofficier van justitie of een aangewezen ambtenaar van de IND, DTenV, KMar of Politie kan een bewaringsmaatregel opleggen aan vreemdelingen die niet in Nederland mogen blijven en niet uit zichzelf vertrekken. Vreemdelingenbewaring is niet bedoeld als straf, maar heeft als doel het beschikbaar houden van vreemdelingen voor vertrek.
- De bewaringsmaatregel duurt maximaal 6 maanden. Na de 6 maanden kan de bewaringsmaatregel worden verlengd met maximaal 12 maanden.

Directoraat-Generaal Migratie
Directie Migratiebeleid
Juridische en Algemene Zaken

Datum
23 september 2024

Onze referentie
5797810

De rechter toetst altijd de rechtmatigheid van de voortduring van de bewaring na 6 maanden.
- De vreemdeling kan de maatregel altijd laten toetsen door de rechter. Doet de vreemdeling dat niet zelf, dan meldt de overheid de inbewaringstelling na uiterlijk 4 weken aan de rechter. Zo wordt de bewaringsmaatregel altijd getoetst. Daarnaast kan de vreemdeling ook tijdens het voortduren van de maatregel de bewaring opnieuw laten toetsen door de rechter. Dit vloeit voort uit de Europese Terugkeerrichtlijn.

Respecteren normen en waarden:
Bij binnenkomst in een COA-locatie wordt met nieuwe bewoners een zogeheten rechten- en plichtengesprek gehouden. Daarin wordt uitgebreid stilgestaan bij de huisregels. Onderdeel van de huisregels is ook artikel 1 van de grondwet waarin staat dat discriminatie vanwege welke grond dan ook verboden is. Tijdens dit gesprek ondertekent de bewoner het rechten- en plichtendocument.

Statushouders moeten daarnaast in het kader van de inburgering een participatieverklaring ondertekenen, daarmee verklaren zij dat ze de rechten, plichten en fundamentele waarden van de Nederlandse samenleving kennen en respecteren.

Maatregelen ter bevordering van de veiligheidssituatie, waardonder het tegengaan van irreguliere migratie – Duitsland
Sinds de federale regering op 9 september 2024 een *Sicherheitspaket* heeft gelanceerd om de veiligheidssituatie in Duitsland te verbeteren, waaronder het tegengaan van irreguliere migratie, zijn de volgende maatregelen concreter geworden. Het tegengaan van irreguliere migratie wordt door de volgende maatregelen bewerktstelligd:

- Asielzoekers, waar een andere Europese lidstaat verantwoordelijk voor is volgens het Dublinverdrag, zullen geen sociale uitkeringen meer ontvangen wanneer de verantwoordelijke lidstaat heeft ingestemd met het overnameverzoek van de betreffende asielzoeker.
- Een Dublin Task Force voor de federale regering en deelstaten zal verantwoordelijk zijn voor het overdragen van meer asielzoekers, die reeds geregistreerd staan in andere Europese landen. Deze asielzoekers zullen door de Dublin Task Force worden overgedragen aan de desbetreffende lidstaat.
- Statushouders die reizen naar hun land van herkomst riskeren het verliezen van hun erkende beschermde status, indien deze reis niet strikt noodzakelijk is.

Beleid in Nederland:
In Nederland is het reeds zo dat de betreffende asielzoeker bij wie is vastgesteld dat een andere lidstaat verantwoordelijk is geen sociale uitkeringen meer krijgt. De ontwikkeling t.a.v. de Dublin Task Force wordt door ons gevolgd en er wordt momenteel bezien, onder andere binnen het traject rondom de herinvoering van het binnengrenstoezicht, of er een vergelijkbare snelle(re) afdoening kan plaatsvinden. Het is echter de vraag of dit mogelijk is met de beperkte capaciteit binnen de betreffende uitvoeringsdiensten die beschikbaar is. Voor Nederlandse statushouders met een verblijfsvergunning asiel voor bepaalde tijd geldt reeds dat er een

Directoraat-Generaal Migratie
Directie Migratiebeleid
Juridische en Algemene Zaken

Datum
23 september 2024

Onze referentie
5797810

intrekkingsprocedure wordt gestart indien bekend is dat zij zijn terug gereisd naar het land van herkomst.

Geen beleidsveranderingen gerapporteerd – Zweden
Zweden rapporteerde geen beleidswijzigingen op het gebied van asiel in de periode 1 juli tot en met 30 september 2024.

4. N.v.t.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

5.1. Toelichting

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.